

ОПЕРАТИВНЕ МИСЛЕННЯ САМБІСТІВ ПРИ ВИКОНАННІ УТРИМАННЯ

О.М. Гінгізов, Д.О. Дзензелюк

Утримання – прийом, який має на меті утримати суперника протягом певного часу на спині, торкаючись його грудної частини своїм тулубом [1, с. 8]. При виконанні утримання в ході сутички дуже часто виникають складні ситуації передусім із-за спроб суперника застосовувати дії у відповідь. В такій ситуації перед борцем який атакує постає задача досягнути кінцевого результату, яку можна вирішити одним із трьох способів. Першим способом є продовжити утримання суперника, не проводячи ні яких корекцій. Другий спосіб заключається в тому, що борець, який проводить атакуючі дії, продовжує утримання, вносячи зміни в свої дії. Третій спосіб – атакуючий борець, переключається на виконання іншого варіанту утримання.

В зв'язку з тим, що рішення задач першим способом не вимагає зміни технічної властивості дії, то в даній роботі розглядаються особливості реалізації другого та третього варіанту вирішення задач. В основі цих способів лежить уміння спортсмена вірно і вчасно вирішувати техніко-тактичні задачі, які виникають при спробах суперника вийти з під утримання шляхом контратак.

Надійність виконання утримань залежить від багатьох факторів, в тому числі і від оперативності мислення самбіста. Тому було вирішено провести експериментальне дослідження оперативності мислення самбістів з різним рівнем майстерності при вирішенні специфічних задач, а потім порівняти отримані результати. При розробці тестових задач, ми виходили із положення про те, що оперативне мислення – це процес і при дослідженні його особливостей слід враховувати взаємозв'язок процесів оцінки ситуації та прийняття рішення. При безпосередній підготовці тестів брались до уваги технічні особливості, які розроблені Г.Г. Ратишвілі та Г.Л. Какачашвілі, а саме: ідея – діафільму, ілюстрація різних моментів протиборства при спробі суперника звільнитись від утримання. Дванадцять діафільмів були змонтовані в єдиний відеоролик. Кожен діафільм складався з шести пов'язаних між собою кадрів двох типів:

підготовчий і основний. Підготовчі кадри дозволили тестуємому створити уявлення про характер попередніх дій, які передували до дії, і одночасно охарактеризувати стартову динамічну ситуацію, яка привела до утримання. Перехід до утримання в боротьбі самбо можливий в результаті виконання кидка, перевертань, переводів та стягувань. Тому в різні діафільми, в якості підготовчих, були включені кадри із зображенням від одної до п'яти ситуацій, з деталізацією назви попередніх дій. Основні кадри діафільму показували процес створення проблемної (контрольної) ситуації, в якій іспитуємому потрібно буде надати рішення, тобто, ці кадри містили певну кількість «робочої» інформації (на відміну від підготовчих кадрів, не маючи її). Останній кадр кожного діафільму представляв проблемну ситуацію, і спортсмену потрібно було надати відповідь на два запитання: 1. Що хоче зробити атакований борець? 2. Що необхідно зробити в даній ситуації атакуємому, щоб не дозволити супернику звільнитись від утримання? Відповіді на ці питання надали можливість виявити, на скільки швидко і вірно іспитуємый оцінює ситуації і приймає рішення [2, с. 47–48].

Аналіз отриманих даних шляхом математичної статистики дозволив зробити висновок, що оперативність мислення самбістів при виконанні утримання залежить від рівня спортивної майстерності. Застосування запропонованої методики дослідження оперативного мислення в процесі навчально-тренувальних занять може сприяти розвитку тактичного мислення борця самбіста.

Література

1. Андреев В.М. Борьба самбо / В.М. Андреев, Е.М. Чумаков. – М.: «Физкультура и спорт», 1967.– С.8.
2. Спортивная борьба: Ежегодник / Сост. С.А. Преображенский; Редкол. Л.Ф. Колесник и др. – М.: Физкультура и спорт, 1986. – С. 47–48.